

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN SANAT EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARI İLE İNOVATİF DÜŞÜNME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PRESCHOOL TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS ART EDUCATION AND THEIR INNOVATIVE THINKING TENDENCIES

Yunus YAPALI¹

ÖZ: Bu çalışma, Türkiye'de erken çocukluk öğretmenlerinin sanat eğitimine ve inovatif düşünme eğilimlerine dair tutumlarını ve bu tutumlar arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma, erken çocukluk dönemi öğretmenlerinin bu tutumlarının eğitim kalitesi, öğretim yaklaşımları, öğrenci gelişimi ve eğitim reformları gibi alanlarda potansiyel etkilerini vurgulamaktadır. İlişkisel tarama modeli kullanılarak nicel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışma "Sanat Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği (SEYTÖ)" ve "Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik İnovatif Düşünme Eğilimi Ölçeği (İDEÖ)" ile sınırlandırılmış ve 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde gönüllü olarak katılan 344 erken çocukluk öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Veri analizi için SPSS 24 paket programı kullanılmıştır. Sonuçlar, öğretmenlerin sanat eğitimine yönelik tutumları ile inovatif düşünme eğilimleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ancak, öğretmenlerin demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyesi) bu tutumlar üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi tespit edilmemiştir.

Sonuç olarak, bu çalışma erken çocukluk öğretmenlerinin sanat eğitimine ve inovatif düşünme eğilimlerine dair tutumlarının önemini ve bu tutumlar arasındaki ilişkinin eğitim alanındaki potansiyel etkilerini ortaya koymaktadır.

ABSTRACT: This study aims to investigate the attitudes of early childhood teachers in Turkey towards art education and innovative thinking tendencies, as well as the relationship between these attitudes. The research underscores the potential impacts of these attitudes of early childhood educators on areas such as educational quality, teaching approaches, student development, and educational reforms. A quantitative research approach was employed using a relational survey model. The study was delimited using the "Attitude Scale towards Art Education (SEYTÖ)" and the "Scale of Innovative Thinking Tendency for Preschool Teachers (İDEÖ)" and was conducted on 344 early childhood teachers who voluntarily participated during the 2022-2023 academic year. Data analysis was conducted using the SPSS 24 software package. The findings indicate a positive and significant relationship between teachers' attitudes towards art education and their innovative thinking tendencies. However, no statistically significant impact of teachers' demographic characteristics (gender, age, years of service, and education level) on these attitudes was observed. In conclusion, this research elucidates the significance of early childhood teachers' attitudes towards art education and innovative thinking tendencies, as well as the potential ramifications of the relationship between these attitudes in the field of education.

Anahtar sözcükler: Erken çocukluk öğretmeni; sanat eğitimi; inovatif düşünme eğilimi..

Keywords: Early childhood teacher, art education, innovative thinking tendency.

Bu makaleye atf vermek için:

Yapalı, Yunus. (2024). Okul öncesi öğretmenlerin sanat eğitimine yönelik tutumları ile inovatif düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(2), 1018-1031.

Cite this article as:

Yapalı, Yunus. (2024). Examining the relationship between preschool teachers' attitudes towards art education and their innovative thinking tendencies. *Trakya Journal of Education*, 14 (2), 1018-1031.

¹ Öğr. Gör. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Hafik Kamer Örnek MYO, Sivas/Türkiye, yunusyapali@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4225-9005

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Art has been a foundational element of human civilization, providing avenues for emotional, intellectual, and social expression throughout history. Its significance is particularly pronounced during early childhood, typically spanning ages 1-5, a phase marked by intense brain development and foundational personality formation. During these formative years, art not only serves as a means of self-expression but also plays a pivotal role in enhancing cognitive skills, fostering critical thinking, and promoting cultural awareness.

However, the incorporation of art into early childhood education varies across different educational systems. For example, in Turkey, definitions of early childhood range from 0-6 years to 0-8 years, highlighting the need for a consistent approach to art education. Despite its proven benefits, including motor skill development, cognitive enhancement, and auditory refinement, challenges such as resource limitations and misconceptions about the importance of art can hinder its full integration into curricula.

John Dewey, a prominent philosopher, emphasized the profound impact of art in rejuvenating human emotions and desires, emphasizing its intrinsic value. The realm of art education is vast, encompassing visual arts, performing arts, literature, and hands-on creative activities like painting and crafting. This broad spectrum ensures a holistic developmental approach tailored to meet the multifaceted needs of children. Furthermore, creativity, as highlighted by scholars like Loui, stands as a cornerstone of human culture and innovation. While creativity is about generating novel ideas, innovation involves realizing and implementing these ideas. Therefore, by emphasizing creativity, art education holds the potential to drive transformative changes in educational paradigms, preparing children to be innovative and culturally aware individuals.

In conclusion, the integration of art into early childhood education is not just desirable but essential for holistic child development. Recognizing its multifaceted benefits and addressing existing challenges, educators and policymakers must prioritize and integrate art into early childhood curricula globally.

Method

This study employs a relational survey model to investigate the relationship between early childhood educators' attitudes toward art education and their tendencies for innovative thinking. The relational survey model aims to ascertain the existence and degree of relationships between two or more variables.

The research encompasses 344 early childhood teachers in Turkey, predominantly female (327 females, 17 males). The distribution spans various age groups and experience levels. The educational backgrounds of the teachers range from associate degrees to doctorates.

: Three distinct scales were utilized for the study:

1. "Personal Information Form" (Designed by the researcher)
2. "Attitude Scale towards Art Education (SEYTÖ)" (Developed by Aykanat, 2018)
3. "Innovative Thinking Tendency Scale (İDEÖ)" (Developed by Bilir, Akbaş & Darıca, 2022).

The SEYTÖ and İDEÖ scales underwent rigorous validation and reliability analyses, establishing their appropriateness for the study. The internal consistency of the scales was assessed through Cronbach's Alpha coefficients. Data were collected during the 2022-2023 academic year. Following the acquisition of necessary permissions, data collection instruments were administered online via Google Forms. The SPSS 24 software package facilitated data analysis, with relationships explored using Pearson correlation coefficients.

Findings

The study examined the relationship between teachers' attitudes toward art education and their innovative thinking tendencies. Data from 344 teachers were analyzed using the SEYTÖ (Attitude Scale towards Art Education) and İDEÖ (Innovative Thinking Tendency Scale). The average scores were 73.56 for SEYTÖ and 41.37 for İDEÖ, indicating a positive correlation between positive attitudes towards art education and increased innovative thinking tendencies.

Demographic factors such as gender, age, years of service, and educational level were also analyzed. Results showed that gender did not significantly influence attitudes towards art education or innovative thinking tendencies. Similarly, age, years of service, and educational level did not show significant differences in attitudes or innovative thinking tendencies among teachers.

Discussion and Conclusion

In a recent study, a notable correlation emerged between teachers' favorable views on art education and their innovative thinking patterns ($r=.224$, $p<.01$). This correlation suggests that educators supportive of art education are more inclined towards innovative thought processes. Literature consistently highlights the benefits of creativity in improving student problem-solving and critical thinking skills (Robinson & Aronica, 2015; Robinson & Lee, 2011). Thus, it's crucial to design educational policies promoting positive attitudes towards art, fostering creativity within schools.

Analyzing the impact of demographic factors like gender, age, tenure, and education on teachers' views on art education, no significant influences were found. Gender ($t(342)= 2.31$, $p>.05$), age ($F=1.41$; $p>.05$), tenure ($F=1.50$; $p>.05$), and education level ($F=1.19$; $p>.05$) didn't sway attitudes. Similarly, these factors didn't affect innovative thinking tendencies, indicating a uniform approach to innovation among teachers. Educational strategies should thus target other determinants to boost innovative thinking.

The research highlights the importance of identifying and addressing barriers that might impede positive attitudes towards art education. Future studies should explore other variables influencing innovative thinking. A teacher's positive stance on art amplifies its benefits, enhancing students' creativity, self-confidence, and problem-solving skills. Regular teacher training can reinforce these attitudes, unlocking students' creative potential.

Globally, effective art education has bolstered student motivation and academic success. Engagement in arts, from visual arts to music, positively impacts subjects like math and literacy, bolstering overall student growth (Dwyer, 2011; Heath, Soep & Roach, 1998).

In summary, art education's value hinges on teachers' attitudes. Encouraging these positive perspectives is vital for fostering a creative and innovative educational landscape, benefiting students and society.

GİRİŞ

Sanat, insanoğlunun var olduğu günden beri yaşamın bir parçası olmuştur. Tarih boyunca, insanlar duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini ifade etmek için sanata başvurmuştur. Sanat, sadece estetik bir değere sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin düşünsel, duygusal ve sosyal gelişimine de katkıda bulunur. Özellikle erken çocukluk döneminde, sanatın bu etkileri daha da belirgin hale gelir. Erken çocukluk dönemi, yaşamın ilk on yılında beyin gelişiminin en hızlı olduğu ve bireyin kişilik oluşumu için temel taşların atıldığı bir evredir. Bu dönemde, çocukların sanatla olan ilişkisi, onların duygusal, bilişsel ve sosyal becerilerinin gelişiminde kritik bir rol oynar. Bu çalışmada, erken çocukluk eğitimcilerinin sanat eğitimine yönelik görüşleri ve inovatif düşünce yetenekleri arasındaki ilişkinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır. Erken çocukluk dönemindeki çocukların sanatla olan ilişkilerinin, onların gelecekteki yaratıcı ve yenilikçi bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Bu nedenle, erken çocukluk eğitiminde sanatın öneminin kavranması ve etkin bir şekilde uygulanması, eğitimciler, okullar ve politika yapımcıları için hayati bir öneme sahiptir. Bu çalışma, erken çocukluk eğitiminde tüm öğrenciler için kaliteli sanat eğitiminin gerçekleştirilmesine yönelik bir rehberlik sunmayı amaçlamaktadır.

Erken çocukluk dönemi 1-5 yaş (Gooding ve Standley, 2011); 3-4 okul öncesi ve 5-6 anaokulları (Bredenkamp, 2014); Singapur' da 3-6, Norveç'te 3-5, UNICEF, 2001' e göre ise 0-8 yaş arası olarak adlandırılabilir. Türkiye' de ise okul öncesi için 0-6 yaş, bazı kaynaklarda da ilkökulu da içeren 0-8 (Tunçeli ve Zembat, 2017) yaş arası dönemler dönem ifade edilebilmektedir. Erken çocukluk dönemi doğum öncesi dönemden başlayarak özellikle yaşamın ilk on yılında beyin tüm bölgelerinde en yüksek sinaptik aktivite ile insan gelişiminin en önemli büyüme dönemi olarak görülmektedir (Shore, 1997).

Çocukların bu dönemde Millî Eğitimi'nin genel amaçları doğrultusunda ilgi ve yetenekleri doğrultusunda gerekli bilgi, beceri ve yeterlikleri kazanacak şekilde yetiştirilmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2013). Yaratıcı, sorgulayıcı, yenilikçi ve eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılmasının hedeflendiği çocuklara verilecek sanat eğitiminin, öğrenme sürecindeki çeşitliliği desteklemek için en önemli dönem (Reynolds & Kaufman, 1980) olarak görülen erken çocuklukta verilmesi çocuğun tüm gelişim alanlarında istendik kazanımların gerçekleşmesi ve yaşamının daha sonraki yıllarına transfer

edilebilmesi açısından önemli ve gerekli görülmektedir. Sanat eğitiminin büyük bir kısmı okullarda verilmekle birlikte, sanat evleri, özel kurslar, sanat içerikli atölye programları gibi birçok ortamda sanatsal etkinlikler düzenlenebilmektedir (Holochwost, Goldstein & Wolf, 2021). Türkiye’ de devlet okullarında erken çocukluk eğitimcileri ve sınıf öğretmenleri tarafından yürütülen sanat etkinlikleri özel öğretim kurumlarında ise hem erken çocukluk eğitimcileri hem de resim, müzik, dans, drama, tiyatro vb. alanlarda lisans veya sertifika programlarında eğitim alan eğitimciler tarafından yürütülmektedir. “öğretmenlerin müfredatı kullanma ve özellikle yaratıcılığa yönelik yaklaşımları öğretme konusunda eğitilmesi ve hizmet içi eğitim alması gerekmektedir”(Kalyoncu& Özeke, 2016,34).

Sanat eğitiminin çocukların gelişimindeki önemini kavranması ve eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görülmesi sanat eğitiminin verimliliği açısından önemli görülmektedir. Dünyadaki diğer erken çocukluk sanat programlarıyla kıyaslandığında Türkiye’de okul öncesi dönemde sanat eğitime gereken değerin verilmediği ve temel müfredatın bir parçası olarak kabul edilmediği görülmektedir (Acer, 2014). Eğitimde sanatsal etkinliklerin öne çıkarılmasına yönelik -sanatın güzel ama gerekli olmadığı, sadece yetenekli kişiler için faydalı olduğu, okulda sanat etkinlikleri için yeterli zamanın olmadığı, sanatta başarının ölçülemeyeceği, eğitim için sanatçı olan uzmanlara ihtiyaç duyulduğu ve sanatın pahalı bir uğraş olduğu (Davis, 2008)- itirazlar olabilmektedir. Bilim insanları bu tarz düşüncelere rağmen uzun yıllar boyunca yapmış oldukları çalışmalarda sanat eğitiminin önemini anlatmış ve özellikle erken çocukluk eğitiminde sanatın bilişsel, duyuşsal, sosyal, duyuşsal vb. tüm alanlarda çocuğun gelişiminde sağladığı faydaları üzerine çalışmışlardır.

Dewey (2008), sanatın insanların duygu, ihtiyaç ve dürtülerini yeniden canlandırabileceğinin somut kanıtı olduğunu vurgulamaktadır. (Nikoltsos, 2000)’a göre sanat, doğası gereği değerlidir ve başka amaçlara hizmet etmek için istismar edilmemelidir. Sanat tüm alanlarıyla gelişimi desteklemektedir. Sanat etkinliklerine katılımın ince motor, bilişsel gelişim, matematik ve dil becerileri (Rymanowicz, 2015); karar verme, görsel öğrenme, yaratıcılık ve kültürel farkındalığı (Lynch, 2012) geliştirerek öğrenmeyi kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Ayrıca müzikal deneyimler insan beyin sapının dilsel ses perdesi kalıplarını kodlamasını şekillendirerek bilişsel gelişimi iyileştirmekte(Wong, Skoe, Russo, Dees, & Kraus, 2007) ve işitsel becerileri geliştirmektedir (Kraus & Chandrasekaran, 2010).

Sanat eğitimi her zaman üst düzey yeteneklere sahip olmakla ilgili değildir. Çocuklar zaten sanat eğitiminin estetik doğasına duyarlıdır. Sanat etkinlikleri sağlamış olduğu ifade zenginliği ve kolaylığı ile bazen sadece kişinin kendisini iyi hissetmesini sağlayarak zihin sağlığına faydalı olabilmektedir. Bireyin stres anında yaşamış olduğu odaklanma, unutkanlık, dalgınlık, sinir, kaygı vb. durumlarla baş edebilmesini kolaylaştırabilmektedir. Çocuklar sanat eserleriyle tanıştıkça ve farklı alanlarda sanatı deneyimledikçe analitik düşünme becerileri kazanarak çok sayıda sanat eseri ve etkinliklerine aşinalık kazanabilmektedirler.

Sanat tüm alanları ile birbirini dışlamayan bütüncül özelliklere sahiptir fakat sanat etkinliklerinin keyfi veya zayıf bir şekilde bütünleştirilmesi verimli sonuçlar doğurmamaktadır (Baker, 1990). Sanat etkinliklerinde algılama, dikkat ve yorumlama etkinliklerine öncelik verilmelidir. Bu sayede çocukların detaylara daha dikkatli, olayları farklı bakış açılarıyla değerlendirebilen ve anlamlandırabilen bireyler olabilecekleri düşünülmektedir.

Sanat eğitimi dans, drama ve müziğin birlikteliğini sunan gösteri sanatlarını; çizim, resim, fotoğrafçılık, seramik vb. gibi plastik sanatları; tiyatro, bale, palyaço, pandomim, hitabet ve vantrilokluk ile sahne sanatlarını; şiir, nesir ve hikâye anlatımı gibi etkinlikleri ile edebiyatı da içerisine alan geniş bir alanı kapsamaktadır. Bunlara ek olarak erken çocuklukta boyama, kesme, katlama, çamur, geri dönüşüm gibi yaratıcılığı ve becerileri geliştirdiği düşünülen sanat etkinlikleri çocuğu tüm gelişim alanlarında eğiten ve geliştiren sanat eğitiminin önemli faaliyetlerindedir. Bu çalışmalar sayesinde çocuklar sanatı tanıma ve deneyimleme fırsatını elde ederek sanatla ilgili becerilerini geliştirirler.

“Yaratıcılık, insan kültürünü ve icatlarını yönlendiren zihnin temel bir kapasitesidir” (Loui, 2018, 144). Yaratıcılık, alışılmadık, şaşırtıcı ve orijinal bir şey ortaya çıkarma veya düşünme potansiyeli (Urban, 1991), inovasyon ise yeni fikirlerin ortaya çıkarılmasıdır (Stoneman, 2010). Yaratıcılıkta aslında birbiri ile pek alakalı değilmiş gibi gözükken nesne, unsur veya fikirler bir araya getirilerek ortaya özgün bir sentez çıkarılırken (Torrance, 1988), inovasyon sürecinde bu yeni fikirler gerçeğe dönüştürülür (Rickards, 1991).

İnovasyon bireylerin sadece yeni bir şey yapması olarak değil aynı zamanda, mevcut bir yöntemi veya düşüncüyü daha geniş bir bakış açısıyla geliştirmek için yeni yollar ve alternatif seçenekler üretmektir (Pollock, Tolone & Nunnally, 2021). Sonuç olarak yaratıcılık orijinal bir ürünü tasarlama yeteneğini, inovasyon ise yeni bir şeyin uygulanmasını ifade eder.

Sanat eğitimi; yaratıcı uygulamaları öğretime dâhil ederek eğitimde değişimi etkilemektedir. Ayrıca yaratıcılığı diğer içerik alanlarında öğrenme aracı olarak tanıyarak birçok yaşam alanını etkilemektedir. Sanat eğitiminde öğrenmenin bir yolu olarak yaratıcı uygulamalar, esnek düşünme, yaratıcı problem çözme,

merak ve azim gibi özellikleri içerir. Yaratıcı ve yenilikçi stratejiler, öğrencilerin problem formülasyonu, sorgulama, araştırma, yorumlama, iletişim, hassasiyet ve doğruluk gibi alışılmış düşünce kalıplarından uzak, üst düzey düşünme becerilerini geliştirebilmektedir (Luftig, 2000). Aynı zamanda dil gelişimi, problem çözme becerileri sosyal gelişimleri ile tüm öğrenme alanlarında gelişimi sağlayarak ne bildiklerini ve ne yapabildiklerini göstermenin yeni yollarını sunar.

Alternatif bulmak özgünlüktür. Sanat eğitimi yaşamın her alanında çocuklara farklı bakış açıları kazandırarak çok yönlü düşünebilen ve alternatif çözüm yolları üretebilen becerilerine sahip, değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlayabilen inovatif düşünce yetenekleri gelişmiş bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Yapılan bilimsel çalışmalarda genlerin yaratıcılıkta ve sanatta önemli bir rol oynadığı ortaya konmuş olsa da, epigenetik ve çevrenin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir (Sotiropoulos & Anagnostouli, 2021). Çocuklarda müzik eğitimi ile IQ arasında genel olarak olumlu bir ilişki olduğunu gösteren korelasyonel, yarı deneysel ve deneysel çalışmalar mevcuttur (Gruhn, Galley and Kluth, 2003; Ho, Cheung and Chan, 2003; Lynn, Wilson and Gault, 1989; Phillips, 1976; Schellenberg, 2006). Çocuklar sanat yoluyla öğrenmektedir (San, 1977) bu nedenle de sanat eğitimi uygulamalarını eğitime dâhil etmek öğrencilerin eleştirel düşünmesine ve ölçülebilir akademik başarısına katkıda bulunmaktadır (Winner, Goldstein and Vincent-Lancrin, 2013). Çoklu sanat eğitimi ve yaratıcılık arasında pozitif ilişkiyi gösteren bazı çalışmaların (Burgart, 1961; Burton, Horowitz, and Abeles, 2000; Dillard, 1982; Hamann, Bourassa, and Aderman, 1991) sonuçları ortak değerlendirildiğinde; sanatsal etkinliklerin uygulandığı bir çevrenin çocukların iraksak düşünme yeteneğini olmayan ortamlara göre daha yüksek düzeyde etkilediği ve geliştirdiği söylenebilir.

Sanat eğitimi gerçekleştiren öğretmenlerin özellikleri sanat eğitiminin doğrudan bağlamındadır (Diamont, 2015). Sanat etkinlikleri kadar bu etkinliklere rehberlik eden öğretmenlerin sanata ve sanat eğitimine bakış açılarının da sürecin verimliliğini etkileyen önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Çocukların okul öncesi dönemden başlayarak ileriye gören, meraklı, sorgulayan, hayal kuran ve alternatif çözümler üreten yaratıcı bireylere dönüştürülmesinde buldukları çevre ve onları yetiştiren eğitimcilerin önemi büyüktür. Değişime ayak uydurabilen girişimci bir ruha sahip eğitimcilerin geleceğin yenilikçi, çağdaş ve yeni fikirler üreten bireylerini yetiştirmede kritik bir noktada bulunduğu düşünülmektedir. Eğitimcilerin sanat eğitime yönelik tutumlarıyla inovatif düşünme yetenekleri arasında bir bağlantı olduğu iddia edilmektedir. Erken çocukluk eğitimcilerinin sanat eğitime yönelik görüşleri ve inovasyonel düşünce yetenekleri arasındaki bağlantının detaylı bir şekilde araştırılması, çocukların sanatla olan ilişkileri ve gelişimlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bilgilerin, geleceğin yaratıcı, yenilikçi ve sanata değer veren bireylerinin yetiştirilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Erken çocukluk eğitimcilerinin sanat eğitime yönelik görüşleri ve inovasyonel düşünce yetenekleri arasındaki bağlantının araştırıldığı bu çalışma ile erken çocukluk eğitiminde tüm öğrenciler için kaliteli sanat eğitiminin gerçekleştirilmesine yönelik eğitimcilere, okullara ve politika yapıcılarına rehberlik sunulmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Erken çocukluk eğitimcilerinin sanat eğitime yaklaşımları, inovatif düşünme eğilimleri ve bunlar arasındaki ilişkinin belirlenmesine çalışıldığı bu araştırma, nicel araştırma modellerinden iki veya daha çok sayıdaki değişken arasındaki değişim varlık ve derecesini belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modelindedir (Fraenkel ve Wallen, 2009; Karasar, 2007). Gerçek bir sebep-sonuç bağlantısı olmayan ilişkisel tarama modeli, bir değişkendeki bir durumun bilindiği durumlarda diğer değişkenin tahmin edilmesi için yararlı bilgiler sağlayabilir (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu/ Evren- Örneklem

Araştırma kapsamında, Türkiye'deki okul öncesi eğitim kurumlarında faaliyet gösteren 344 erken çocukluk öğretmeni, basit rastgele örneklem yöntemiyle seçilerek çalışma grubunu oluşturmuştur. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde araştırma evreninde belirtilen herkesin eşit olasılıkla örnekleme dâhil olma ihtimali bulunmaktadır (Kerlinger & Lee, 1999, Akt: Baltacı, 2018). Çalışmaya katılım için Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından ulaştırılan "<http://meb.ai/3y2VeS>" adresinden çevrimiçi bağlantı adresi ile araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılarla çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmada erken çocukluk öğretmeni tanımlamasıyla, okul öncesi resmi ve özel eğitim

kurumlarında eğitim faaliyetlerini yürüten okul öncesi öğretmenliği ve çocuk gelişimi programı (ön lisans, lisans, örgün ve açık öğretim) mezunları ifade edilmektedir.

Tablo 1.

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler

Değişken	n	%	
Cinsiyet	Kadın	327	95,1
	Erkek	17	4,9
Yaş	18-24	80	23,3
	25-34	117	34,0
	35-44	121	35,2
	45-54	24	7,0
	55+	2	,6
	Mesleki Deneyim	1-5 yıl	144
6-10 yıl		60	17,4
11-15 yıl		84	24,4
16-20 yıl		34	9,9
21 yıl ve üzeri		22	6,4
Eğitim Seviyesi	Ön lisans	68	19,8
	Lisans	226	65,7
	Yüksek lisans	45	13,1
	Doktora	5	1,5
Toplam	344	100	

Tablo 1 incelendiğinde örnekleme oluşturan öğretmenlerin 327'si kadın ve 17'si erkektir. Öğretmenlerden 80'i 18-24 yaş aralığında, 117'si 25-34 yaş aralığında, 121'i 35-44 yaş aralığında 24'ü 45-54 yaş aralığında ve ikisi de 55 yaş üstündedir. Öğretmenlerden 144'ü 1-5 yıl, 60'ı 6-10 yıl, 84'ü 11-15 yıl, 34'ü 16-20 yıl ve 22 öğretmen de 21 yıl ve üzeri bir deneyime sahiptir. Son olarak tablo incelendiğinde öğretmenlerden 68'si ön lisans mezunu, 226'sı lisans mezunu, 45'i yüksek lisans mezunu ve beş öğretmen de doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama araçlarını, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" , Aykanat (2018) tarafından geliştirilen "Sanat Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği (SEYTÖ)" ve Bilir, Akbaş & Darıca (2022) tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik İnovatif Düşünme Eğilimi Ölçeği (İDEÖ)" oluşturmaktadır. Veri toplama araçlarının kullanımı için ölçek sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” on sorudan oluşmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mezun olduğu üniversite türü, mezun olduğu bölüm görev yaptığı kurum, öğretmenlikte geçen hizmet süresi, deneyimlediği sanat dalı ve eğitimini aldığı herhangi bir sanat dalına yönelik bilgiler yer almaktadır.

Geçerlik – Güvenirlik

Aykanat (2018) tarafından geliştirilen “Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” Beşli likert tipinde toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; 10 madde “sanattan hoşlanma ve sanat eğitiminin kişiye katkısı” 7 madde “sanata yönelik olumsuz tutumlar”, 3 madde “iletişim artırıcı rolü” ve 3 maddelik “önemlilik rolü” alt boyutundan oluşmaktadır. SEYTÖ’nün, KMO örneklem uygunluk katsayısı .93, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 7776,90 ($p < .001$) olarak anlamlı bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda dört faktörlü ölçeğin yapısına ilişkin olarak $\chi^2 = 751,069$ ($df = 221$, $p < .001$) değeri elde edilmiştir. Yapılan güvenirlik analizine göre Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği alt boyutlarından sanattan hoşlanma ve sanatın katkısı için 0,94; sanata yönelik olumsuz tutumlar için 0,95; iletişim artırıcı rolü için 0,89 ve önemlilik rolü için 0,81 Cronbach Alpha değeri hesaplanmıştır. Mevcut değerler, SEYTÖ’nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Bilir, Akbaş & Darıca (2022) tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik İnovatif Düşünme Eğilimi Ölçeği” İDEÖ, “bana hiç uygun değil” (1), “bana uygun değil” (2), “bana biraz uygun” (3), “bana büyük ölçüde uygun” (4) ve “bana tamamen uygun” (5) şeklinde beşli likert tipinde toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri .87, Barlett Sphericity testi ($\chi^2 = 2509.382$; $p < .01$) olarak anlamlı bulunmuştur. Açıklayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre açıklanan varyans oranı %38 ve Cronbach Alfa kat sayısı .85 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçlarına bakıldığında CMIN/DF 2.411, CFI değerinin .98, GFI .96, NNFI .97 ve RMSEA .059 olarak bulunmuştur. Ölçüt geçerliği Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ile .674 pozitif yönde orta düzey, Değişime Direnç Ölçeği ile -.307 negatif yönde orta düzey korelasyon bulunmuştur. Test tekrar test güvenirlikleri incelendiğinde ise kararlılık anlamındaki güvenirliğinin .92 yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar “İnovatif Düşünme Eğilimi Ölçeği” nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan yüksek puan kişinin inovatif düşünme eğiliminin olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma verileri 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde toplanmıştır. Öncelikle Aykanat (2018) ve Bilir, Akbaş & Darıca (2022) dan geliştirmiş oldukları ölçekler için kullanım izinleri alınmıştır. Araştırma için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu’ndan 27.02.2023 tarihinde “E-50704946-100-269507” sayı numaralı bilimsel araştırma etiği ilkeleri açısından uygun olduğuna dair etik kurul kararı alınmıştır. Daha sonra da hazırlanan formun uygulanması için Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı’ndan “E-49614598-605.01-75415389” sayı numarasıyla araştırma uygulama izni alınmıştır. Katılımcılara ulaşılabilirliği kolaylaştırmak amacıyla ölçme araçları Google formula hazırlanmış bağlantı aracılığıyla okul öncesi öğretmenleri ve çocuk gelişimcilere <http://meb.ai/3y2VeS> adresinden çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Formun eksik doldurulmaması için her maddeye “zorunlu” ibaresi eklenmiştir. Oluşturulan bağlantı 375 erken çocukluk eğitimcisine ulaştırılmış, kişisel bilgi formu ve ölçekler araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 344 erken çocukluk eğitimcisi tarafından eksiksiz olarak doldurulmuştur. Bağlantıyı cevaplama süresi yaklaşık 10 dakikadır. Veriler ortalama 3 aylık sürede toplanmıştır. Araştırmada veri analizi SPSS 24 paket programı ile yapılmıştır. Yapılan normallik analizi sonucunda araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerden alınan toplam puanlara bakılarak varyansların homojenliği testinin anlamlı olmaması ($p > .05$), Büyüköztürk (2012)’ye göre çarpıklık ve basıklık katsayılarının kabul edilebilir aralıkta (+2/-2) olduğundan dolayı verilerin normal dağıldığı söylenebilir. Bu bağlamda parametrik testler kullanılmıştır. Sanat eğitime yönelik tutumları ve inovatif düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiye ortaya koyma adına Pearson momentler çarpımı kolerasyon analizi, demografik bilgiler için de Bağımsız t testleri ve tek yönlü Anova testi esas alınmıştır.

BULGULAR

Örnek grubunu oluşturan öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutum ölçeği ve inovasyon yaratıcı düşünme eğilimleri ölçeğinden aldıkları toplam puanlara ilişkin betimsel analizler Tablo 2’ de yer almaktadır.

Tablo 2.

SEYTÖ ve İDEÖ’ye ilişkin betimsel bilgiler

	n	Min	Max	Ort	Ss
SEYTÖ	344	62,00	85,00	73,56	3,77
İDEÖ	344	28,00	50,00	41,37	5,28

Tablo 2 incelendiğinde SEYTÖ ortalamasının 73,56 ve İDEÖ ortalamasının 41,37 olduğu görülmektedir. SEYTÖ ölçeğinden alınacak minimum puan 62, maksimum puan 85’tir. Ayrıca İDEÖ ölçeğinden alınacak minimum puan 28 ve maksimum puan 50 olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Sanat Eğitime Yönelik Tutumları ve İnovatif Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Örneklem grubundaki öğretmenlerin sanat eğitimi tutumları ve inovatif düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson momentler çarpımı korelasyonuna ilişkin bulgular Tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutumları ve inovatif düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçları

	Sanat Eğitime Yönelik Tutum	İnovatif Eğilimleri	Düşünme
Sanat Eğitime Yönelik Tutum	-	,224**	
İnovatif Düşünme Eğilimleri	,224**	-	

**p<,01

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutumları ve inovatif düşünme eğilimleri arasında pozitif yönlü ($r=,224$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sanat eğitime yönelik pozitif tutumun artması inovatif düşünme eğilimini de artırdığı söylenebilir.

Öğretmenlerin Demografik Bilgileri ile Sanat Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırma örneklemini oluşturan öğretmenlerin cinsiyetleri ile sanat eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara ilişkin Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları Tablo 4’ te yer almaktadır.

Tablo 4.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile sanat eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Grup	n	ort	ss	sd	t	p
SEYTÖ	Kadın	327	6,24	,64	342	2.61	0.88
	Erkek	17	5,82	,64			

Tablo 4’ te görüldüğü gibi öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet açısından anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t_{(342)}= 2,31, p>.05$).

Öğretmenlerin; yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyeleri ile sanat eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına tek yönlü anova testi yapılmıştır. Anova sonuçlarına ilişkin test sonuçları Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5.

Öğretmenlerin yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyeleri ile sanat eğitime yönelik tutumlarına ilişkin tek yönlü anova testi sonuçları

SEYTÖ	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler ort	f	p
Yaş	Gruplar arası	2,337	4	,584	1,41	,230
	Gruplar içi	140,311	339	,414		
	Toplam	142,648	343			
Hizmet Süresi	Gruplar arası	2,483	4	,621	1,50	,201
	Gruplar içi	140,166	339	,413		
	Toplam	142,648	343			
Eğitim Seviyesi	Gruplar arası	1,483	3	,494	1,19	,313
	Gruplar içi	141,165	340	,415		
	Toplam	142,648	343			

Tablo 5’ te görüldüğü üzere öğretmenlerin yaş ($F=1,41; p>.05$), hizmet süresi ($F=1,50; p>.05$) ve eğitim seviyelerine ($F=1,19; p>.05$) göre SEYTÖ puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutumlarının yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyelerine göre farklılaşmadığı söylenebilmektedir.

Öğretmenlerin Demografik Bilgileri ile İnovatif Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırma örneklemini oluşturan öğretmenlerin cinsiyetleri ile inovatif düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara ilişkin Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları Tablo 6' da gösterilmiştir.

Tablo 6.

Öğretmenlerin cinsiyetleri ile inovatif düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiye yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Grup	n	ort	ss	sd	t	p
İDEÖ	Kadın	327	41,30	5,23	342	-,98	0.10
	Erkek	17	42,59	6,21			

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmenlerin inovatif düşünme eğilimlerinin cinsiyet açısından anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t_{(342)}=-,98, p>.05$).

Öğretmenlerin; yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyeleri ile inovatif düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına tek yönlü anova testi yapılmıştır. Anova sonuçlarına ilişkin test sonuçları Tablo 7' de gösterilmektedir.

Tablo 7.

Öğretmenlerin yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyeleri ile inovatif düşünme eğilimlerine ilişkin tek yönlü anova testi sonuçları

İDEÖ	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler ort	f	p
Yaş	Gruplar arası	102,708	4	25,677	,92	,452
	Gruplar içi	9461,141	339	27,909		
	Toplam	9563,849	343			
Hizmet Süresi	Gruplar arası	90,294	4	22,574	,81	,521
	Gruplar içi	9473,555	339	27,946		
	Toplam	9563,849	343			
Eğitim Seviyesi	Gruplar arası	286,575	3	95,525	3,50	,06
	Gruplar içi	9277,273	340	27,286		
	Toplam	9563,849	343			

Tablo 7' de görüldüğü üzere öğretmenlerin yaş ($F=,92; p>.05$), hizmet süresi ($F=,81; p>.05$) ve eğitim seviyelerine ($F=3,50; p>.05$) göre İDEÖ puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, öğretmenlerin inovatif düşünme eğilimlerinin yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyelerine göre farklılaşmadığı söylenebilmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Tablo 3' te de görüldüğü gibi öğretmenlerin sanat eğitimine yönelik görüşleriyle inovatif düşünme eğilimleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir ($r=,224$, $p<,01$). Bu sonuç, öğretmenlerin sanat eğitime olumlu bir tutuma sahip olduğu durumlarda, aynı öğretmenlerin inovatif düşünme eğilimlerinin de arttığını göstermektedir. Yenilikçi ve yaratıcı düşüncenin, öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme ve öğrenme süreçlerindeki başarısını artırdığı literatürde sıkça vurgulanmaktadır (Robinson & Aronica, 2015; Robinson & Lee, 2011). Bu çerçevede, eğitim politikalarının ve programlarının öğretmenlerin sanat eğitime yönelik olumlu tutumlarını destekleyici yönde oluşturulması, eğitim sistemindeki yenilikçi ve yaratıcı yaklaşımların benimsenmesine katkıda bulunabilir.

Öğretmenlerin demografik değişkenlerinin- özellikle cinsiyet, yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyesi- sanat eğitime yönelik tutumları üzerindeki potansiyel etkisini değerlendirildiğinde; istatistiksel analiz sonucunda, bu demografik faktörlerin, öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı gözlemlenmiştir. Özellikle, öğretmenlerin cinsiyetleri ile sanat eğitime yönelik tutumları arasında belirgin bir ilişki tespit edilmemiştir ($t(342)= 2,31$, $p>,05$). Bu bağlamda, eğitim literatüründeki cinsiyetin, özellikle de sanat eğitimi bağlamında, tutumlar üzerinde kritik bir değişken olmadığına dair bir bulgu elde edilmiştir. Ayrıca, yaş ($F=1,41$; $p>,05$), hizmet süresi ($F=1,50$; $p>,05$) ve eğitim seviyesi ($F=1,19$; $p>,05$) gibi diğer demografik değişkenlerin de öğretmenlerin sanat eğitime yönelik tutumlarına istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin mesleki deneyimleri, eğitim seviyeleri veya yaşlarından bağımsız olarak homojen bir tutum sergiledikleri anlamına gelmektedir.

Öğretmenlerin demografik özelliklerinin- cinsiyet, yaş, hizmet süresi ve eğitim seviyesi- inovatif düşünme eğilimleri üzerindeki olası etkileri değerlendirilmiştir. Yapılan analizler neticesinde, öğretmenlerin bu demografik değişkenlere göre inovatif düşünme eğilimlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Öncelikle, öğretmenlerin cinsiyetleri ile inovatif düşünme eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir ($t(342)=-,98$, $p>,05$). Bu, eğitim alanında cinsiyetin inovatif düşünme eğilimleri üzerinde kritik bir değişken olmadığına dair önemli bir bulgudur. Yaş ($F=,92$; $p>,05$), hizmet süresi ($F=,81$; $p>,05$) ve eğitim seviyesi ($F=3,50$; $p>,05$) gibi diğer demografik değişkenlerin de öğretmenlerin inovatif düşünme eğilimlerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. Bu durum, öğretmenlerin profesyonel deneyimleri, eğitim seviyeleri veya yaşlarından bağımsız olarak benzer inovatif düşünme eğilimlerine sahip olduklarını göstermektedir. Aynı şekilde elde edilen bu sonuçların eğitim kurumlarının ve eğitim politikalarının, inovatif düşünme eğilimlerini desteklemek için demografik özellikler yerine diğer potansiyel faktörlere odaklanması gerektiğini vurguladığı görülmektedir. Öğretmen eğitimi ve profesyonel gelişim programlarının, inovatif düşünme kapasitesinin geliştirilmesi üzerine odaklanması ve bu alandaki potansiyel engellerin aşılması için stratejiler geliştirilmesi önerilmektedir. Gelecekteki araştırmalarda, bu alandaki bulguların derinlemesine analizi ve inovatif düşünme eğilimlerini etkileyen diğer değişkenlerin incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu sonuçlar, eğitim kurumlarının ve politika oluşturucularının, sanat eğitime yönelik tutumları etkileyebilecek diğer potansiyel değişkenlere odaklanması gerektiğini vurgulamaktadır. Öğretmen eğitimi ve profesyonel gelişim stratejilerinin, sanat eğitime yönelik tutumların oluşumunu anlamak için bu bulguların dikkate alınması gerektiği önemle belirtilmelidir.

Elde edilen verilere göre, öğretmenlerin sanat eğitime yönelik olumlu tutumlarının, öğrencilere sunulan sanat eğitiminin değerini daha da vurguladığı söylenebilir. Sanat eğitiminin öğrencilere sağladığı ifade biçimi, özgüven ve problem çözme becerileri, eğitim sistemimizin yaratıcı ve yenilikçi bireyler yetiştirmesinde kritik bir öneme sahip olduğunu gösterdiği düşünülmektedir. Öğretmenlerin sürekli eğitimi, sanat eğitime olan olumlu tutumlarını pekiştirmekte ve inovatif düşünme eğilimlerini artırmaktadır. Bu, öğretmenlerin sadece kendi profesyonel gelişimleri için değil, aynı zamanda öğrencilerinin de yaratıcı potansiyellerini ortaya çıkarmaları için kritiktir.

Dünyanın birçok ülkesinde, sanat eğitiminin etkin bir şekilde uygulanmasıyla öğrenci motivasyonunda ve okul başarısında belirgin artışlar gözlemlenmiştir. Öğrencilerin görsel sanatlar, dans, drama ve müzik gibi sanat etkinliklerine aktif katılımı sonucunda elde ettikleri becerileri matematik ve okuma yazma gibi derslerindeki öğrenmelerine olumlu transfer ederek akademik başarılarını, motivasyon ve sosyal becerilerini artırarak öğrencilerin genel gelişimini desteklemektedir (Dwyer, 2011; Heath, Soep & Roach, 1998).

Okul yönetimlerinin ve eğitim kurumlarının sanat eğitime yönelik politika ve programlar oluşturarak öğretmenleri desteklemesi, bu alandaki potansiyelin tam olarak kullanılmasını sağlayabilir. Kurumsal desteğin eksikliği, öğretmenlerin ve dolayısıyla öğrencilerin sanat eğitiminden tam olarak faydalanamamalarına neden olabilir. Bu nedenle, kurumsal düzeyde yapılan yatırımların ve desteklerin, eğitim sistemimizin genel kalitesini artıracığına inanılmaktadır.

Sonuç olarak, sanat eğitiminin değeri ve önemi, öğretmenlerin bu alana olan tutumlarıyla doğrudan ilişkilidir. Öğretmenlerin sanat eğitime yönelik olumlu tutumları, eğitimde yaratıcılığın ve inovasyonun teşvik edilmesi için temel bir adımdır. Bu nedenle, eğitim sisteminin bu alanda atacağı adımların, öğrencilerin ve toplumun genel refahı için kritik bir öneme sahip olduğu vurgulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acer, D. (2014). The Arts in Turkish Preschool Education. *Arts Education Policy Review*, 116(1), 43–50. <https://doi.org/10.1080/10632913.2015.970102>
- Akyıldız, S. (2020). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat ve Estetik Değerleri Kazandırma Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 209-234. <https://doi.org/10.34234/ded.629922>
- Aydoğdu, F., ve Ayanoğlu, M. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sanat Etkinlikleri Konusundaki Görüşlerinin Öğretmenlik Uygulaması Kapsamında İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 699-726.
- Aykanat, E. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitime yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçek geliştirme çalışması (Master's thesis, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Baker, D. W. (1990). The Visual Arts in Early Childhood Education. *Design For Arts in Education*, 91(6), 21–25. <https://doi.org/10.1080/07320973.1990.9934834>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Biber, K., Cankorur, H., Özçınar, D., & Güngör, B. (2022). Attitudes of preschool teachers towards art education and art activities. In O. Zahal & H. Taş (Eds.), *Current research in education* (pp. 25–43). Gece Publishing.
- Bilir, B., Akbaş, U., & Darıca, N. (2022). Okul öncesi öğretmenlerine yönelik inovatif düşünme eğilimi ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 13(1), 233-253. <https://doi.org/10.17943/etku.1133711>
- Bredenkamp, S. (2014). *Effective Practices in Early Childhood Education: Building a Foundation* (Chapter 1 Continuity and Change in Early Childhood Education, Third edition). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Bulut, A. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin sanat ve yaratıcılık kavramlarına ilişkin algıları. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 913-920. <https://doi.org/10.18506/anemon.622609>
- Burgart, H. J. (1961). Art in Higher Education: The Relationship of Art Experience to Personality, General Creativity, and Aesthetic Performance. *Studies in Art Education*, 2(2), 14-35.
- Burton, J. M., Horowitz, R., & Abeles, H. (2000). Learning in and through the arts: The question of transfer. *Studies in art education*, 41(3), 228-257. <https://doi.org/10.1080/00393541.2000.11651679>
- Davis, J. H. (2008). Why Our Schools Need The Arts. *Journal of Art and Design Education*, 17(1), 51-60.
- Dewey, J. (2008). Art as experience. In *The richness of art education* (pp. 33-48). Brill.
- Diamond, A. (2015). Research that helps move us closer to a world where each child thrives. *Res. Hum. Dev.*, 12, 288–294. <https://doi.org/10.1080/15427609.2015.1068034>
- Dillard, A. (1982). The State of the Art: Fiction and Its Audience. *The Massachusetts Review*, 23(1), 85-96. <https://www.jstor.org/stable/25089247>
- Dwyer, M. C. (2011). Reinvesting in Arts Education: Winning America's Future through Creative Schools. *President's Committee on the Arts and the Humanities*.
- Fraenkel, J. R., and Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education (Seventh ed.)*. McGraw-Hill.
- Gooding, L., and Standley, J. M. (2011). Musical development and learning characteristics of students: A compilation of key points from the research literature organized by age. *Update: Applications of Research in Music Education*, 30(1), 32-45. <https://doi.org/10.1177/8755123311418481>

- Gruhn, W., Galley, N., & Kluth, C. (2003). Do mental speed and musical abilities interact?. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 999(1), 485-496. <https://doi.org/10.1196/annals.1284.059>
- Hamann, D. L., Bourassa, R., and Aderman, M. (1991). Arts experiences and creativity scores of high school students. *Contributions to Music Education*, 36-47. <https://www.jstor.org/stable/24127318>
- Heath, S.B, Soep, E., and Roach, A. (1998). Living the arts through language-learning: A report on community-based organizations. *Americans for the Arts* 2(7), 1-20
- Ho, Y. C., Cheung, M. C., and Chan, A. S. (2003). Music training improves verbal but not visual memory: Cross-sectional and longitudinal explorations in children. *Neuropsychology*, 17(3), 439- 450. <https://doi.org/10.1037/0894-4105.17.3.439>
- Holochwost, S. J., Goldstein, T. R., and Wolf, D. P. (2021). Delineating the benefits of arts education for children's socioemotional development. *Frontiers in psychology*, 12, 624712. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.624712>
- Kalyoncu, N., and Özeke, S. (2016). The place of creativity in music lessons in Turkish primary and secondary education. In C. Wallbaum (Ed.), *Looking for the Unexpected: Creativity and Innovation in Music Education*. Proceedings of the 24th EAS Conference, Vilnius, Lithuania, 16-19 March 2016.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri (17. baskı)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi (20. baskı)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kraus, N., and Chandrasekaran, B. (2010). Music training for the development of auditory skills. *Nature reviews neuroscience*, 11(8), 599-605. <https://doi.org/10.1038/nrn2882>
- Loui P. (2018). Rapid and flexible creativity in musical improvisation: review and a model. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 138-145. <https://doi.org/10.1111/nyas.13628>
- Lopata, J. A., Nowicki, E. A., and Joannisse, M. F. (2017). Creativity as a distinct trainable mental state: An EEG study of musical improvisation. *Neuropsychologia*, 99, 246–258. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2017.03.020>
- Luftig, R. L. (2000). An Investigation of an Arts Infusion Program on Creative Thinking, Academic Achievement, Affective Functioning, and Arts Appreciation of Children at Three Grade Levels. *Studies in Art Education*, 41(3), 208–227. <https://doi.org/10.1080/00393541.2000.11651678>
- Lynn, R., Wilson, R. G., and Gault, A. (1989). Simple musical tests as measures of Spearman's g. *Personality and Individual Differences*, 10(1), 25-28. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(89\)90173-6](https://doi.org/10.1016/0191-8869(89)90173-6)
- Lynch, G. H. (2012). The importance of art in child development. *PBSparents*. Retrieved from <http://www.pbs.org/parents/education/music-arts/the-importance-of-art-in-child-development>
- Ness, R. B. (2015). Promoting Innovative Thinking. *American Journal of Public Health*, 105(S1), S114–S118. <https://doi.org/10.2105/ajph.2014.302365>
- Nikoltsos, C. (2000). The art of teaching art in early childhood education. *ERIC Digest*. No:ED443575.
- Özgün, G. (2022). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcılık Bağlamında Sanat Etkinliklerini Uygulama Deneyimleri [Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)].
- Phillips, D. (1976). An Investigation of the Relationship between Musicality and Intelligence. *Psychology of Music*, 4(2), 16-31. <https://doi.org/10.1177/030573567642003>
- Polat, Ö., Aslan, N., ve Aydın, E. (2022). Okul Öncesi Öğretmenlerin Sanata Yönelik Tutumları İle Yaratıcı Düşünme Eğitimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 2836-2868. <https://doi.org/10.29299/kefad.857172>
- Pollock, J. E., Tolone, L. J., and Nunnally, G. S. (2021). How Innovative Teachers Can Start Teaching Innovation. *Educational Leadership*, 78(9), 20–25.
- Robinson, K., and Aronica, L. (2015). *Creative schools: Revolutionizing education from the ground up*. Penguin UK.
- Robinson, K., and Lee, J. R. (2011). *Out of our minds*. Old Saybrook, US: Tantor Media, Incorporated.
- Rymanowicz, K. (2015). The art of creating: Why art is important for early childhood development. *Michigan State University Extension*.
- Reynolds, C. R., and Kaufman, A. S. (1980). Lateral eye movement behavior in children. *Perceptual and Motor Skills*, 50(3_suppl), 1023-1037. <https://doi.org/10.2466/pms.1980.50.3c.1023>
- Rickards, T. (1991). Innovation and creativity: woods, trees and pathways. *R&D Management*, 21(2), 97–108. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9310.1991.tb00740.x>
- San, İ. (1977). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Schellenberg, E. G. (2006). Long-term positive associations between music lessons and IQ. *Journal of educational psychology*, 98(2), 457. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.98.2.457>

- Shore, R. (1997). *Rethinking the Brain*. New York: Families and Work Institute.
- Sotiropoulos, M. G., and Anagnostouli, M. (2021). Genes, brain dynamics and art: the genetic underpinnings of creativity in dancing, musicality and visual arts. *Journal of integrative neuroscience*, 20(4), 1095–1104. <https://doi.org/10.31083/j.jin2004110>
- Stoneman, P. (2010). *Soft innovation: economics, product aesthetics, and the creative industries*. Oxford: Oxford University.
- Torrance, E. P. (1988). The nature of creativity as manifest in its testing. In R. J. Sternberg (Ed.), *The nature of creativity: Contemporary psychological perspectives* (pp. 43–75). Cambridge University Press.
- Tunçeli, H. İ., ve Zembat, R. (2017). Erken Çocukluk Döneminde Gelişimin Değerlendirilmesi ve Önemi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-12. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ekuat/issue/31101/337390>
- Türnüklü, A. (2001). Eğitimbilim alanında aynı araştırma sorusunu yanıtlamak için farklı araştırma tekniklerinin birlikte kullanılması. *Eğitim ve Bilim/Education and Science*, 26(120), 8-13. <http://213.14.10.181/index.php/EB/article/view/5242/1404>
- UNICEF. (2001). *Dünya Çocuklarının Durumu Raporu. Erken Çocukluk Dönemi*. Ankara.
- Urban, K. K. (1991). Recent trends in creativity research and theory in western europe. *European Journal of High Ability*, 1(1), 99-113. <https://doi.org/10.1080/0937445900010114>
- Winner, E., Goldstein, T., and Vincent-Lancrin, S. (2013). *Art for Art's Sake?: The Impact of Arts Education*. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264180789-en>
- Wong, P. C. M., Skoe, E., Russo, N. M., Dees, T., and Kraus, N. (2007). Musical experience shapes human brainstem encoding of linguistic pitch patterns. *Nature neuroscience*, 10(4), 420-422. <https://doi.org/10.1038/nn1872>